



**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros  
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

**Schlüter, Georg**

**Augustæ Vindelicorum, 1708**

Articulus V. Ad quid se extendat Jus Patronatus?

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)



illud habent Laici, cum sit jus spirituale, est solum ex concessione, & beneficio Ecclesie. Et hæc sententia est communis. Unde Fagnanus in c. *Quoniam* de Jure Patron. n. 4. ex fundatione, vel dotatione, inquit, non acquiritur Jus Patronatus *mero jure*; sed *ex gratia*, & concessione Ecclesie: idem constat ex c. *si quis Episcoporum*. 16. q. 5. ibi: *hæc gratia reservetur*. Idem docet cum communi Pirhing *h. t. n. 40.* dicens: Utrumque enim jus (tam Patronatus, quam Advocatiæ) *non ex debito, sed ex gratia* illis ab Ecclesia est concessum, quamvis Patronus *in ipsa fundatione* (non autem post) cum consensu Episcopi (non autem sine illo) possit honestam conditionem apponere, qua sibi aliquod reservet v. g. aliquam moderatam recognitionem annuam &c. c. *Cum dilectus* 8. de *Consuet.* Nam Patronus, quidquid juris habet in Ecclesia, totum ex gratia procedit, & de gratia speciali toleratur; sic Fagnanus *cir. n. 7.* his præmissis, ad quæstionem propositam:

3079 *Re.* Jus Patronatus de gratia Ecclesie posse competere tam Clericis, quam Laicis, etiam foeminis, ut colligitur ex c. *si de concess. præbend.* ibi: *cum dilecta in Christo Filia, Comitissa Flandren. fecerit promissiones de non vacantis beneficiis Ecclesiarum, in quibus jus obtinet Patronatus.* Et quamvis in Canonibus (ut notavimus) dicatur in masculino, *si quis* Ecclesiam fundet, construat, vel dotet, ei concedi Jus Patronatus: hoc tamen vocabulo *si quis*, etiam comprehenditur *si qua*, ut ait Gl. in c. *generali* 13. V. *universos*, de *Elect.* in 6. nam Masculinum continet etiam Fœmininum juxta Gl. in Clement. 1. V. *homines*, de *Elect.* nisi subjecta materia aliud suadeat, qualiter fit in feudis, in quibus foemina sub masculino genere non continentur, propter naturam feudi; quibus positis:

3080 Quæstio est 1. an etiam impuberibus possit competere jus Patronatus? *Re.* quod sic, ita tamen, ut si sint infra 7. annos, eorum nomine presentet Tutor; si vero sint majores septennio, sed nondum puberes, similiter presentet tutor, si tamen pupillus sine Autoritate Tutoris presentat, presentatio valet; si autem sit pubes, sed minor, non valet presentatio Curatoris, sed minoris; ita Pirhing. de *Jure Patron.* n. 18. Si filius familias

sit Patronus, presentatio ad ipsum spectat, non ad Patrem; quia in spiritualibus, & quasi, non attenditur patria potestas; sic Garcia p. 5. c. 9. Hinc not. etiam illegitimis, imò & impuriis posse competere Jus Patronatus c. *pie* cum seq. c. filiis 16. q. 7. non autem Judæo, aut pagano, seu infideli gl. in c. *Frigentius* V. *qui Christianis*. 16. q. 7. & patet quia c. *pie*, & c. *quicumque fidelium* ead. expressè loquitur de fidelibus, & hominibus Christianis.

Quæstio est 2. an hoc jus competere possit hæretico? *Re.* quod non, sic Abbas in c. *Nobis* 25. *h. t. n. 3.* Hinc, si Patronus in hæresim lapsus presentavit, alia presentatio fieri debet; si tamen ad fidem revertatur, recuperat Jus Patronatus, nisi per sententiam sit privatus, ac hæresis damnatus; tunc enim omnia ejus bona ad Fiscum cadunt V. c. *didicimus* 24. q. 1. & gl. in c. *maximum* 1. q. 7. V. *dignitate*. Si autem Patronus incidat in excommunicationem majorem, per hoc non privatur Jure Patronatus; sed tantum ejus usu, sed intellige, si vitandus sit, non autem si toleratus, & ejus presentationem velit admittere Episcopus. Hinc presentatio facta ab excommunicato vitando, invalida est.

Quæstio est 3. an, si Jus Patronatus annexum sit bonis, ab Uxore marito datis in dotem, jus presentandi pertineat ad Maritum? Negat Azor p. 2. l. 6. c. 21. q. 16. Sed oppositum tenet Layman. l. 4. tr. 2. c. 13. q. 7. n. 18. Zoësius de *Jure Patron.* n. 36. quia penes maritum non solum sunt fructus, sed etiam dominium rerum dotalium, saltè *civile* L. 9. C. de rei vindic. & L. *cum dotem* 10. C. de jure dotium. Unde, licet dicatur, verum & *naturale* dominium rerum dotalium manere penes Uxorem, ergo etiam Jus Patronatus illis annexum. *Re.* cum universitate bonorum transeunte in alium, transeire etiam accessorie Jus Patronatus. Quare dato ante N. cons. quia in dato casti dominium civile rerum dotalium transit in Virum, ergo & id, quod eis annexum est.

## ARTICULUS V.

*Ad quid se extendat Jus Patronatus?*

**R** Esp. primum, & principale actum, ad quem extendit se Jus Patronatus, (ur



(ut distinctum à Jure Advocatiæ) esse actum presentandi Clericum in Ecclesia Patronata insitueendum in illa, juxta limitationes in sequentibus subnectendas. Quod illi competat actus presentandi, est communis doctrina; de aliis autem actibus (præter jus honorificum, de quo dictum est n. & utile, de quon. 3056.) multum dubitatur spectato jure communi, prout ab Ecclesia concedi solet Jus Patronatus; etsi quandoque per accidens, indulto speciali, aliquid amplius concedatur. Hinc

3084 Quæstio est r. an Patronus Ecclesiæ Conventualis, vel Collegiata habeat jus eligendi Prælatum, pro tali Ecclesia vacante. Ad hoc respondetur in c. Nobis 25. h. t. §. Cæterum, ibi: coeterum in Conventuali Ecclesia non electioni Prælati faciende, sed jam factæ honestius Patroni postulatur assensus, nisi aliter de sua jurisdictione obtineat, ut partes suas interponere debeat electioni tractanda. Secus tamen est in Capella, in qua unus Presbyter à Patrono eligitur, & pro institutione habenda loci Episcopo presentatur. Pro fundatione quoque Ecclesiæ honor processions Fundatori servatur: & si ad inopiam vergat, ab Ecclesia illi modestè succurritur, sicut in sacris est Canonibus institutum. Nam ex hoc textu deducitur r. etsi aliàs Jus Patronatus acquiratur, si cum consensu Episcopi Ecclesia construatur, tamen id, quoad jus eligendi, aut interessendi electioni, vel etiam presentandi, non procedat in Ecclesiis Collegiatis, vel Conventualibus; quamvis post electionem postuletur ejus assensus.

3085 Et ideo ex dict. §. Cæterum, notatur, quòd Jus Patronatus in Ecclesia Conventuali, fundari non potest cum solo consensu Episcopi, sed est necessarium privilegium Apostolicum in limine fundationis, etiam ad effectum presentationis, ut docent in præfenti Hostiensis, & Aloysius Riccius in Collect. decis. p. 5. collect. 1486. quod tamen accipe, si Jus Patronatus esset servatum in tota Ecclesia. Nam si sermo sit de Jure Patronatus in altari talis Ecclesiæ Regularis, sufficit consensus Episcopi, ut colligitur ex textu in c. Nobis ibi: secus tamen est in Capella &c.

3086 Quando autem in eodem c. dicitur, jus Patronatus acquiri ex constructione Ecclesiæ, intelligi debet, de facta voluntarie, non, necessario v. g. in pœnam, vel

ex debito justitiæ, ut, si Creditor, cui Titius debet complura millia, hoc debitum cedat, donec, aut leget alicui Monasterio, vel Collegio, & Titius in solutionem debiti, illis adificet Ecclesiam, aliàs vix habituris debiti solutionem; Sic Lambertin. in tr. de Jure Patron. p. 1. l. 1. q. 4. 47. Rota decisio. 167. n. 5. & 6. p. 2. divers; sic enim est ex debito, cui non competit gratitudo, in qua fundatur Ecclesiæ concessio illius juris.

An autem in Altari jam constructo antecederet ab alio, fundari possit nova Capellania, & in ea reservari Jus Patronatus fundatori? dubitari potest, nam eo casu fundatori Capellaniæ non competit titulus fundationis, constructionis, aut dotationis, ex quo nascitur de gratiosa Ecclesiæ dispositione Jus Patronatus. Affirmativè tamen respondet Lambertinus cit. q. 5. 4 15. & q. 6. 4 1. apud Barbosa in dict. c. Nobis n. 2. ubi etiam refert, sic esse decisum à Rota in causa Gerundin. 22. April. 1622. Nam tali casu in eo Altari constituitur beneficium, si Capellania sit Ecclesiastica, & perpetua, fundator autem beneficii potest in illo, de consensu Ordinarii, obtinere Jus Patronatus.

Dubitari etiam potest, an ex lapsu temporis rectè præsumatur consensus Ordinarii? R. pro affirmativa plures Rotæ decisiones stare in casu, quo constat de ædificatione Capellæ cum insignibus, & armis, ac Superioris visitatione. Requiritur autem aliqui ad hoc, tempus annorum triginta; aliis sententibus sufficere decennium, quòd hic agatur de favore Ecclesiæ in eo sito, ne coeteroquin supprimatur beneficium ex defectu consensus Ordinarii, & agatur de modico præjudicio, præsertim cum consensus Episcopi possit intervenire ex postfacto per c. nullus, h. t. &c. cum Ecclesia reperitur ædificata, intervenisse præsumatur; sic Garcia de benefic. p. 5. c. 9. n. 73. Menochius l. 6. præsumpt. 79. à n. 1.

Difficultas est, an huic præsumptioni sit locus in casu, quo requiritur Privilegium Apostolicum, qualiter id exigi diximus ad obtinendum Patronatum in Ecclesia Conventuali? affirmativam sequuntur aliqui, dicentes, eod. modo præsumi intervenire, quando ultra antiquitatem temporis



poris concurrat observantia presentationum; ita sentire videtur Farinacius in Collect. novissimarum decif. n. 2. sed obstat videtur textus in dict. c. *Nobis*, ibi: *nisi aliter de sua jurisdictione obtineat*, ut partes suas interponere debeat electioni tractandæ; ubi Gloss. *nisi doceat hoc specialiter in fundatione*; & ideo, quod consensus Summi Pontificis non præsumatur intervenisse, etiam per longum tempus in fundatione Ecclesiæ, super Conditionibus appositis in ipsa fundatione, tradit Mascardus de *probat. conclus. 416. à n. 4.* Rot. decif. 563. apud Farinacium *loc. cit.*

3090 Quia verò in c. *Nobis* (relato sup.) dicitur, quod, quamvis Patronus in Ecclesia Conventuali electioni Prælati interesse non possit, tamen *postuletur ejus assensus*, ut etiam notat Gloss. ibid. V. *Honestius* dubitatur, an hoc solum sit ex decencia, & honestate, ad effectum scilicet, ut electionem factam approbet, & laudet, manente tamen electionis validitate, quantumcunque recusaverit? vel an secus? Glossa V. *Honestius*, videtur velle de necessitate præcisa, fore postulandum assensum Patroni, ita ut sine illo non confirmetur electio, id, quod etiam tenet in c. *de hoc*, de Simon. V. *Princeps*; & sequitur ibidem Hostiensis relatus à Zabarella in præsent. q. 3.

3091 Sed, negandum est, dictum consensum requiri de necessitate, seu ad valorem electionis, etiam confirmabilis. Ratio sumitur ex ipso textu, ubi dicitur: *sed jam facta honestius postuletur assensus Prælati*. Nam, etsi honestius sit, postulare à Patrono, ut electioni jam factæ assensum præstet; non tamen negatur, *honestè fieri, si non petatur*; sic autem certum est, postulationem assensus, vel ipsum assensum Patroni, non esse de substantia electionis etiam confirmabilis. Hinc ex eo, quod in c. *Commissum* 16. de sponsal. dicatur, *zuzius esse*; non tamen negatur, oppositum *feri rite*. Consensus igitur, ut rectè notat Lambertinus l. 2. p. 1. q. 5. a. 2. n. 9. solum postuletur in obsequium, & reverentiam Patroni ad illum tantum effectum, ut coram dioecesano, si aliqua sciat, opponat, quæ de jure debeant impedire confirmationem; alias enim data confirmatione sine requisito consensu, vel illo non dato, permanet ipsa in sua firmitate, sic ille.

3092 Quæstio altera est, an Jus Patronatus,

ut distinctum à Jure Advocatiæ extendat sese ad auctus *instituenti*, & *destituendi Clericos in suis Ecclesiis*? Cum enim quidam Laici, Episcoporum Autoritate neglecta, Clericos *instituerent* in Ecclesiis, & *removerent*, cum voluerint, & bona Ecclesiastica pro sua voluntate plerumque distribuerent, decrevit Pontifex: *illos anathemate feriendos*, Clericum autem, qui Ecclesiam per Laicos, sine Episcopi Autoritate, receperit, jubet communione privari; & si perfliterit, Ministerio & Ordine deponi; sic Alexander III. in c. *Præterea* 4. h. 2. quod desumptum est ex *Concil. Lateran. sub eod.*

Ex hac decisione Pontificia deducitur, quod Patronus, sive Laicus, sive Ecclesiasticus, non consequatur *jus instituenti, vel destituendi*, sed solum *jus præsentandi*, alias enim non esset, si secus agat, *anathemate feriendus*, ut ait textus. Hinc etiam Clericus, qui à Laico in beneficio est institutus, seu investitus, sine Ordinarii Autoritate, si postea Canonicam institutionem impetrare velit, *vitium intrusionis* in supplicatione exprimere debet; cum per hoc factus sit inhabilis ad beneficium, ad quod intrusus est; Abbas in cit. c. *Præterea*, de Jure Patron. n. 2. imò talis eo ipso nec ad aliud beneficium, vel dignitatem Ecclesiasticam promoveri potest, c. *quisquis* 43. de Elect. junctâ gloss. *fin.* & c. *si quis* 16. q. 7. c. *relatum* 21. de Jure Patron. Trid. Sess. 14. de reform. c. 13.

3093 Quæstio 3. est, an Patroni Ecclesiarum possint bona illarum arbitratu suo distribuere? R. negativè ex cit. c. *præterea*, ubi etiam additur, eos post monitionem canonicam excommunicandos esse, quia Laici nullam habent potestatem disponendi de rebus Ecclesiasticis c. 2. de Judiciis ubi ab Eugenio 2. statutum est 1. ut Laici *Ecclesiastica negotia tractare non præsumant*, 2. ut Prælati Ecclesiarum non disponant de negotiis Ecclesiasticis, *præsertim* spiritualibus, *judicio Laicorum*; 3. ut *propter eorum prohibitionem* non omittant exercere justitiam Ecclesiasticam, Ubi adverte, quod, dum hoc loco Laicis prohibetur tractare negotia Ecclesiastica, non intelligenda sint *sola purè spiritualia*; sed etiam alia non spiritualia, & civilia, *quæ concernunt Ecclesias, & personas* atque



atque bona Ecclesiastica; cum expressè dicat: de negotiis Ecclesiasticis, *presertim spiritualibus*, ubi particula *presertim* implicat, seu includit alias personas, & casus, ut notat Barbosa de dictionibus V. *presertim n. 3.* & dum explicat casum minus dubitabilem, implicat magis dubitabilem.

3095 Ex hoc sequitur, quòd Laici, Ecclesias possessionibus suis spoliantes, ut sic Viros Ecclesiasticos coram Judice seculari faciant litigare, si moniti non desistant, ab Ordinariis sint excommunicandi, quousque desiterint, & satisfecerint c. *conquestus* de for. comper. junct. gl. *fin.* imò vi Trid. *Sess. 22. de reform. c. 11.* ipso jure communicati sint, qui præsumpserint impedire, ne bona, jura, & jurisdictiones Ecclesiarum, vel aliorum locorum piorum ad eos perveniant, ad quos de jure pertinent, & si Patronus, vel Advocatus Ecclesie ita delinquat, eum (ultra prædictam poenam excommunicationis, quæ Papæ reservatur) *etiam jure Patronatus, vel Advocatie, ipso jure, privatum esse.*

3096 Nec obstat, quòd aliqui dicunt, per concordata Germaniæ cum Eugenio 4. haberi, quòd in Germania Ecclesiastica censura tam à jure, quam ab homine, quomodolibet promulgata, seu inflictæ, promulgandæ quoque, seu infligendæ, ab ipso Eugenio annullentur, nulliusque esse roboris, vel momenti esse decernantur. Nam hæc *mutatè* dicuntur pro quo not. quod durante Concilio Basiliensi variæ scissiones fuerint, nec in vero Ecclesie capite omnes convenerint, quibusdam adherentibus huic, aliis alteri Papæ. Hinc variæ beneficiorum collationes factæ sunt etiam à Papa non legitimo, & lata censura, quibusdam dissentientibus ab Eugenio, Papa legitimo, iis scilicet, qui Basileæ sub nomine Concilii generalis remanserunt; Principibus Germaniæ ob secutam dissensionem neutralibus &c. Quare Eugenus Papa legitimus, datâ Bulla 1447. incip. *inter cætera desideria* (quæ est ejus constitutio 29. & ultima in *rom. 1. bullarii*) declaravit, quòd omnes censuras Ecclesiasticas, durante illâ neutralitate, *propter prædictas dissensiones promulgatas, vel inflictas, & promulgandas, seu infligendas* contra illos, qui ad obe-

dientiam legitimi Papæ reversi sunt, aut intra proximum tempus revertentur, annuller, & irritas esse velit; quæ dispositio est valde limitata, nec quidquam adversariis favet; cum loquantur expressè de censuris latis & ferendis, promulgatis & promulgandis *propter prædicta.*

Quæstio est 4. an Patroni, vel Advoca- 3097  
cati Ecclesiarum in perceptione fructuum, proventuum, & obventionum ex beneficiis eorum Patronatui, vel Advocatie subiectis, licitè ingerere se possint? *re.* quòd non, *etiam quacunque consuetudine positâ*, sed illos debere liberè distribuendos relinquere Rectori, vel Beneficiato; secus, si fecerint excommunicationis, & interdicti poenis subijci, *Et jure Patronatus, ac Advocatie ipso jure privatos esse.* Ratio sumitur ex *Trid. Sess. 25. de Reform. c. 11.* cujus verba formalia hæc sunt:

Patroni autem beneficiorum, *cujuscunque Ordinis, & dignitatis*, etiam si Communitates, Universitates, Collegia quacunque Clericorum, vel Laicorum existant, *in perceptione fructuum, proventuum, & obventionum quorumcunque beneficiorum*, etiam si vere de Jure Patronatus ipsorum ex fundatione, & dotatione essent, *nullatenus, nullave causâ, vel occasione se ingerant, sed illos liberè Rectori, seu Beneficiato (non obstante etiam quacunque consuetudine) distribuendos dimittant.* Nec dictum Jus Patronatus venditionis, aut alio quocunque titulo, in alios, contra Canonicas sanctiones, transferre præsumant; *si secus fecerint, excommunicationis, & interdicti poenis subijciantur, & dicto jure Patronatus ipso jure privati existant.*

Deinde *Sess. 12. c. 11. Patroni bona* 3098  
*Ecclesie inquit, in proprios usus convertentes, illaque usurpare præsumentes, jure Patronatus eo ipso privati existant;* quod universaliter ibid. statutum est de omnibus, & specificè *de Patronis*, qui jure Canonico ab Advocatis non differunt. Denique in eod. *Trid. Sess. 24. de reform. c. 3.* sic statuitur. Patroni verò, *in iis quæ ad Sacramentorum administrationem spectant, nullatenus se præsumant ingerere, atque visitationi ornamentorum Ecclesie, aut bonorum stabilium, seu fabricarum proventibus immiscere, nisi quatenus id eis ex institutione, ac fundatione competat.*

Ex istis Tridentini decretis deducitur, 3099  
1. Pa.



1. Patronum (idem est de advocato, nam hic in jure Canonico à Patrono non distinguitur) ipso jure privatum esse Jure Patronatus, & incurrere excommunicationem reservatam, qui aliquid de bonis Ecclesiæ sui Juris Patronatus in proprios usus sive per se, sive per suppositas personas convertit, vel sibi usurpat. Constat ex n. præced.

Colliges 2. non prohiberi Patronis, sibi aliquos moderatos redditus reservare in fundatione Ecclesiæ, si ad hoc accedat *placitum Episcopi*: Constat ex dictis. Deinde etiam clarè ex *c. præterea* 23. de Jure Patron. ubi idem statuitur de Vicedominis, Custodibus, Guardianis, quibus expressè negatur, aliquid temporale sua Autoritate exigere ab Ecclesia, vel illam gravare, nisi tempore fundationis à diocesano fuerit illi reservatum; & ratio est; quia cum fundator Ecclesiæ sit privata persona, non potest suâ voluntate, vel Autoritate propriâ canones immutare, ut habetur in *c. requisiti* 15. ante medium, de Testam. præsertim in præjudicium ipsius Episcopi. Et ejusmodi onera, seu conditiones, vel reservationes in fundationibus; non autem post illas, fieri possunt; Pithing de Jure Patron. n. 43. Et ex his pat. etiam illa quæstio, an Patroni, vel Advocati ab Ecclesiis Patronatus possint exigere pensionem, vel onus aliud, aut gravamen?

3100 Coll. 3. Patronis non prohiberi, Ecclesiæ; illiusque jura tueri, & perscrutari, ne bona Ecclesiæ dilapidentur à Beneficiario; imò jus illis competere, accusandi in hoc delinquentem; & revocandi alienationem perperam, & indebitè factam; sic Barbosa in *c. præterea* de Jure Patron.

Colliges 4. Patronis non licere suâ Autoritate bona Ecclesiæ alienare, ut constat ex tot. tit. de rebus Ecclesiæ non alienand. licere tamen locationem bonorum beneficii, pertinentis ad Jus Patronatus ipsorum; quia esto Concilium n. 3097. relatum, dicat, se non ingerant, quia tamen ingerere sonat modum indebitum, qualis non est locatio, hæc non prohibetur eo Trid. Decreto; sic Barbosa in *c. præterea* de Jure Patron. n. 6. sed hoc intellige, ubi per accidens habent administrationem.

3101 Colliges 5. in Decreto Tridentini relato n. 3097. comprehendit am vendentes,

& transferentes, contra Canones, Jus Patronatus, quàm ingentes se in illius fructuum perceptione, non tantum quoad poenam excommunicationis, sed etiam privationis Juris Patronatus, ipso jure; sic Barbosa *cit. n. 7. ex Declar. Sacr. Congr. 4. Aug. 1588.*

Colliges 6. quòd administratio Gazophylacii, seu Cassæ, non ad Patronum vel Advocatum Laicum, qui ejusmodi Ecclesiæ, vel Capellam fundavit; sed ad Rectorem, & Ministros Ecclesiæ, vel Deputatos à Rectore de jure pertineat, ut docet Layman *l. 4. tit. 2. c. 13. n. 11. dixi de jure*. Nam vi pacti, aut conventionis interdum aliter fit, ut notavimus n. 3099. non autem vi consuetudinis, quam communiter allegant Laici. Cum raro sit ea, quæ habeat vim, jus inducendi ex l. 1. lit. a. & reprobetur à Tridentino ut constat ex n. 3097.

Colliges 7. curam rerum temporalium (quæ spectant ad Ecclesiæ) Patrono, vel Advocato Laico, non ita competere, ut sibi aliquam jurisdictionem, vel administrationem vendicare, vel rationes exigere possit; cum solum pertineat ad eum cura temporalium, quoad defensionem, & denuntiationem faciendam Superiori Ecclesiastico, si res malè administrarentur. Et ratio est, quia nec in civilibus jus protectionis seu Advocatiæ extendit se ad jurisdictionem collectionum erga Laicos incolas exercendam; sed solum ad protectionem & tutelam, prout etiam docet Andr. Gail. *l. 2. Observ. 54.* sic in terminis Layman. *cit. & Panormitanus in c. Cum ad sedem, de restit. Spoliator. n. 22. & in c. in Lateranensi, de præbendis.*

Nota autem, quando dicimus, Ad. 3103 vocatis, vel Patronis Ecclesiarum, nullam jurisdictionem, vel dispositionem, aut etiam administrationem competere, vel circa ipsas Ecclesias, vel circa personas, aut bona Ecclesiastica, etiam in visitationibus: hoc debere intelligi, quantum est vi Juris Patronatus, vel Advocatiæ, ut constat ex pluribus textibus hæcenus allatis, & specialiter ex Tridentino in n. 3097. & ratio evidens est, ex ipsa natura Patronatus, & protectionis, ut notatum est supra. Cœterum, si quid Patronus, vel Advocatus sibi, cum consensu Ecclesiæ, seu Ordinarii, in fundatione, exemptione



Etione Ecclesiarum reservavit, vel cum susceptis in Clientelam de eodem Ecclesie consensu convenit: servandum est; quia legitimi pacti obligatio naturalis est, & servanda.

3104 Quæstio est 4. an Patroni vel Advocati Ecclesiarum habeant jurisdictionem aliquam in ejusmodi Ecclesias, personas Ecclesiasticas, vel earum bona? ante resolutionem not. quod jurisdictionis consistat in statuendo & exequendo. Hinc includit duplicem potestatem 1. judicandi in causis, sive civilibus, sive criminalibus; & exequendi judicata. Potestas judicandi vocatur *imperium*; & quidem, si sit in causis criminalibus, dicitur *imperium merum*; si in civilibus, *imperium mixtum*. Deinde jurisdictionis alia est *voluntaria*, quæ exercetur in partes consentientes; alia *contentiosa*, quæ exercetur in invitos, & reluctantes, seu à se invicem dissentientes; alia *ordinaria*, quam quis habet jure suo; alia *extraordinaria*, quam quis habet ex beneficio alieno, vel quia delegata, sive mandata; vel quia prorogata est. *Delegata* est, quam quis habet ex mandato ejus, cujus ordinaria est jurisdictionis; *prorogata* verò, quæ alicui competit ex voluntaria partium submissione, his præmissis.

3105 2. negativè de Patronis, qui non sunt simul Advocati Tutelares, probatur ex c. *Præterea* 4. h. t. ibi: Quia in tantum quorundam laicorum processit audacia, ut Episcoporum Authoritate neglectâ, Clericos instituant in Ecclesiis, & removeant, cum voluerint, possessionem quoque, atque alia Ecclesiastica bona, pro sua voluntate plerumque distribuunt, ipsos anathemate decernimus feriendos; Clericus autem, qui Ecclesiam, per Laicos sine proprii Episcopi autoritate receperit, *communione privetur*: & si persistit, à Ministerio Ecclesiastico, & ordine deponatur.

Secundo ex c. *Querimoniam* 9. eod. ibi: Absurdum videtur omnino, ut ad singulas Patronorum, secundum humanam conditionem mutationes, Ecclesiarum ordinationes mutentur, & vicissitudines Ecclesiarum ab Advocatis, vel aliis præsumantur. Tertio ex c. *Consuluit* 15. eod. ibi: cum sanctuarium DEI, jure hæreditatio teneri non possit: *non deest aliquatenus sustineri, ut Clerici Ecclesias, à pa-*

Tomo. III.

*rentibus suis fundatas, propria Authoritate detineant, aut Laici filiis, vel aliquibus laicis concedant easdem.* Ex his juribus apertè constat Patronis, quæ talibus, qui scilicet non sunt simul Advocati Tutelares (nam de illis ad minimum ea jura verificari debent) *vi sui Patronatus*, nullam competere jurisdictionem in Ecclesias Patronatas, instituendi, vel possessiones, & bona earum aliter, quam arbitrio Rectoris distribuendi; Ecclesias à se fundatas, filiis suis, vel aliis Laicis Authoritate propria detinendi, aut concedendi; quod idem de aliis jurisdictionis actibus constat ex Trid. relato n. 3097. & aliis juribus in supra dict. relatis.

Certum enim videtur, quòd Patronatus Ecclesiarum, quæ talis, non importet ullum jus extendens se ad alios actus, quam ab Ecclesia concessum sit; cum sit merum beneficium, & gratia de benignitate ipsius Ecclesie ex n. 3060. sed ex juribus hæctenus allatis clarè habetur, ad nullum jurisdictionis actum, illis ab Ecclesia concessum esse aliquid; cum enim jurisdictionis usum in Clericis instituendis & destituendis; in ingerendo se perceptioni fructuum, proventuum, & oblationum, in administratione honorum, &c. prohibeat sub excommunicatione, atque adeo sub peccato mortali, ac æternæ damnationis pœna, evidens est, ab Ecclesia illis *vi Patronatus* nullam jurisdictionem ad ejusmodi actus indultam esse.

Quamvis autem de *Advocatis Tutelaribus* plures hujus seculi Legistæ affirmant, illis competere jurisdictionem civilem in Clientes, eorumque subditos; dicendum nihilominus, nec istis, *vi juris Advocatiae* competere ullam jurisdictionem vel civilem, vel criminalem in Clientes, ac eorum subditos; ita communiter Canonistæ cum Martino Magero de Schönberg c. 10. de Jure Advocatiae n. 385. primò, quia Jus Advocatiae ac Confœderationis æquiparantur ex communi Doctorum sensu; fœdus autem nemini fœderatorum in fœderis socios ullum imperium tribuit; nec eos ab ordinaria jurisdictione eximit, ut plurimis ostendit ibid. Magerus. Secundo quia pactis privatorum non inducitur jurisdictionis, seu potestas juris dicendi, & æquiritatis statuendæ. L. 1. & 2. ff. de Jud. & alibi. Advocatia autem pactis privatorum con-



strui potest; ergo. Tertio, quia *Jus Defensionis*, & *Jus Jurisdictionis* planè diversa sunt: nec hoc ad illud sequitur; cum separatorum nulla sit communitas, ut docet Baldus ad L. *ampliolem. C. de appell. n. 3.* Quarto, *Clients & Subditus*, re & nomine differunt, & horum quodlibet stat sine altero, igitur Clientela non fundat ullam jurisdictionem in Clientes. Bartol. in L. *1. de Excusat.* munerum, apud Magerum cit. qui idem probat innumeris Authoritatibus etiam Legistarum præter plurima argumenta, quæ non fert tempus.

3108 Deinde Advocati Tutelares plus juris non habent ex fundatione, constructione vel dotatione Ecclesiæ, vi Advocatiæ, quam ejus natura ferat; hæc autem naturâ suâ nullam infert Advocatis jurisdictionem in Clientes, cum ut omnes fatentur, Jus Advocatiæ, quâ talis, consistat, sine omni jurisdictione, quia datur Advocatiæ *simplex*, seu nec administrativa, nec jurisdictionalis; ut constabit ex dicendis in seqq. ergo. Nec in hoc videtur posse difficultas esse; cum autem plerique fateantur, jam longè aliter ex usu continuo, & longa consuetudine, quæ passim invaluit, contrarium fieri; & ab Advocatis jurisdictionem exerceri, de hac consuetudine V. infra n. ceterum ex magno abusu ad Advocatos Ecclesiarum ineptè traduci, quæ alio titulo exercent illi, qui præter Jus Advocatiæ, alio titulo jurisdictionem habent, certum nimis est, & constabit ex seqq.

3109 Dices 1. juxta Baldum apud Magerum n. 453. nomine *protectionis* plena jurisdictione continetur. R. Baldum loqui, non de Advocatiæ *ut sic*, sed *speciali*, nimirum *cum incolatu*, seu per quam Clientes se committunt in protectionem *Ordinarii sui Magistratus*, quia ipse in L. *1. C. de excusat.* dicit, quod *submissio in protectionem non tribuat jurisdictionem*, quo vides, in casu, quo Incolæ committunt se protectioni Ordinarii sui Magistratus, duplicem huic titulum competere, nimirum *Judicis Ordinarii*, & *protectionis*, seu *Advocati*, sed sicut ædilis, qui simul est musicus, non titulo artis musicæ fabricam construit, ita nec dominus terrestris, qui simul est Advocatus, seu protector, non titulo protectionis jurisdictionem in Clientes exercet.

Dices 2. Advocati tutelares ratione *protectionis* sunt *domini* suorum Clientum, ergo in eos habent jurisdictionem. R. vocabulum *domini* multipliciter dici 1. relatè ad subditum; 2. relatè ad servum; 3. relatè ad solam quandam præminentiam, & titulum honoris, qui nullam fundat jurisdictionem, ut notat Vultejus Consil. 30. n. 15. volum. 3. & hoc postremo sensu Advocatos dici *dominos suorum Clientum*; nimirum, *voce honoris*; non *jurisdictionis*, nisi simul sint Clientes cum incolatu, ut dictum est.

Dices 3. jus Advocatiæ admixtam jurisdictionem habere, usu longævo acquisitam, innumeris exemplis probari potest, in Romano Imperio, de quibus videri potest Magerus c. 10. n. 389. 4. idem constat ex gravaminibus Principum, ac Procerum S. R. J. contra Sedem Apostolicam, quod multa monasteria à potestate Ordinariorum, & Protectorum eximendo, & consequenter à communibus oneribus pro salute Imperii, ne aliis magnum præjudicium fiat & quod olim in jure Clientelari obtinuit, meritò etiam hodie servari debet, L. *Sancimus C. de testam. L. præcipimus C. de appellat.* Et taliter res durare censetur, qualis fuit in principio L. *2. §. licet.* Vers. *initium ff. de Juris & facti ignor.* præcis autem temporibus advocati, *vi juris Advocatiæ*, jurisdictionem tam civilem, quam criminalem in Clientes exercebant, ut innumeris exemplis probari potest: ergo.

Ad 3. R. jurisdictionem posse acquiri longævo usu, conventionione, vel præscriptione legitimâ, non esse dubium; sed ex hoc, quod Advocatus jurisdictionem habeat in Clientes *tali titulo*, non probari, quod eam habeat *vi Advocatiæ*, hæc enim stat siue longævo usu, &c. Accedit, quod sæpe Advocati, jurisdictionem exercent in Clientes, non vi & jure Advocatiæ, sed *jure territorii*, quod Advocatiæ extrinsecum est. Exempla verò, de quibus fit mentio, non probant quicquam aliud, quam jurisdictionem illis competentem in aliquot locis, vel jure territorii, vel conventionis, &c. quod est extra naturam Advocatiæ: Idem responderetur ad 4.

Ad 5. R. Idem Jus nunc concedi, quod olim fuit in iis casibus, in quibus interim de con-



de consensu Ecclesie mutatio non intercessit; non autem, si secus. Olim bonorum Ecclesiasticorum administratio communiter erat penes Laicos, sicut etiam causa civiles & criminales, ut notavimus supra. idque de consensu Ecclesie in defectu potentie, & Ministrorum: hodie autem est penes Ecclesiasticos, qui vel per se, vel suos ista prestant, ut patebit ex seqq. Negandum igitur omnino est, Patronis vel Advocatis Ecclesiarum, etiam in vitiis Prælati Ecclesiastici, hodie competere administrationem bonorum Ecclesiasticorum, constat 1. exc. si quis. 16. q. 7. ibi: *si quis Principum, vel aliorum Laicorum dispositionem, seu dominationem rerum sive possessionum Ecclesiasticarum sibi vendicaverit, ut sacrilegus judicetur*, junctâ rubricâ: nulla etiam Ordinatio, vel dispositio competere potest Patronis Laicis, de rebus intra Ecclesiam, inconsulto Ordinario, c. noverrunt. 10. q. 1. sic Manrique 99. moral. & Vicarial. p. 1. q. 4.

3114 Dices: contrarium passim doceri à Legistis, nec audiendos esse in hoc puncto Canonistas; quia, cum sint communiter Ecclesiastici, facile scribunt in favorem Ecclesiarum. Deinde usus, & praxis est manifeste in contrarium. & frivolum esse argumentum; si enim, in questione juris Ecclesiastici non sunt audiendi Canonistæ; quia communiter sunt Ecclesiastici, multo probabilius diceretur, in questione juris Laici non esse audiendos Legistas; quia sunt Laici, cum frequenter plus inhiat temporalibus; quam Viri DEO dicati, quales sunt Ecclesiastici. Constat etiam, sententiam Canonistarum à multis Legistis propugnari. Nam Franc. Pfeil, in Germania Juris. Conf. Celeberrimus, Confil. 183. n. 5. expressè docet, Advocatum Laicum, ad cognoscendum, an bene, maleve, per Rectorem Ecclesie res administrate sint; rationum redditionem ab eo hand exigere posse, cum absque hoc de illo facile constare possit. Idem tenet Andreas Knichen de Jure Territor. c. 4. post n. 329. Tobias Paurmeister de Jurisdic. l. 2. c. 9. n. 24. & seq. quia hodie ipsi Rectores Ecclesiarum, etiam in temporalibus investuntur; non autem olim; & ideo olim, Advocati habebant, non autem hodie, administrationem & jurisdictionem. Quod autem hodie omni modo administratio

Tom. III.

Ecclesiarum, Collegiorum, ac Monasteriorum, etiam in temporalibus eorum Prælati & Rectoribus competat, constat apertè ex c. 7. de donationibus c. precipimus 12. q. 1. ibi: *si enim anima hominum pretiosiores illi sunt conceditis, multo magis eum oportet curam de pecuniis habere* V. Magerum de Jure Advocatiae c. 10. n. 364.

Et quamvis Ecclesiarum Advocatis 3115 competat inspectio, ut bona, & redditus Ecclesiarum, debite administrantur; hæc tamen ex n. 3100. in alio non consistit, ut colligitur ex c. filiis 16. q. 7. quàm, quòd, si adverterent, bona, & redditus Ecclesiarum (à se fundatarum, ut notat Magerus cit. n. 374.) dilapidari, vel indebite alienari à Rectoribus Ecclesiarum, possint, vel eos commotione decente convenire, vel ad eorum Superiores deferre, ut notavimus supra n. cit. Et ideo in alienatione rei, ad Ecclesiam pertinentis, nec consensus Advocati Laici requiritur; teste Magero n. 371. quia id nullo jure cautum est.

Dices tamen 2. Advocati, secundum 3116 Canones, solum tenentur abstinere ab abusu bonorum Ecclesie, ejus custodiam habent; cæterum jubentur, ea in bono statu conservare, ut dicitur c. generali de Elect. in 6. hoc autem fieri nequit, nisi administrationem habeant: secundo in c. quicumque 16. q. 7. dicitur, Fundatores Ecclesiarum, seu Patronos, habere jus providendi bona Ecclesiastica, licet non habeant jus, vendendi, vel utendi tanquam propria. Cum ergo Patroni, & Advocati in genere æquiparentur, quod in illis statuitur, etiam in his dicendum est, obtinere. Verum hæc argumenta parum probant. Ad 1. igitur ex adducto textu aliud non probari, quàm jus inspectionis, de quo n. 3100. prout patet ex tot Canonibus citatis, qui Advocatis Ecclesiasticis, vi Advocatiae, negant omnem jurisdictionem, administrationem & dispositionem in bonis, & subditis Ecclesiarum, quarum sunt Advocati. Ad 2. & etiam equum, & hominem, in genere convenire, non tamen, quia homo discurrit, etiam discurrit equus; quia discurrere fundatur in homine ex ratione specifica: Patronus, & Advocatus in hoc conveniunt, quòd uterque habeat jus providendi Ecclesie; ille, vacanti presentando Ministrum idoneum; iste, custodiendo contra vim, & injuri-



am invadentium ejus jura. Neuter tamen habet jus administrationis vel jurisdictionis, titulo Patronatus, vel Advocatiae.

## ARTICULUS VI.

*Quid sit Jus Advocatiae?*

3117 **L**oquimur hic de jure Advocatiae, prout condistincto à Jure Patronatus, ut monuimus n. 3055. nam sicut *Jus Patronatus*, prout separatim à jure Advocatiae, dicitur per Ordinem ad suum actum præcipuum (qui est Ordinatio *presentare* Clericum idoneum in beneficio vacante instituendum) jus præsentandi; ita *Jus Advocatiae* dicitur etiam ad suum actum præcipuum, *jus defendendi Ecclesiam*, contra violentas oppressiones, curando simul, ne bona Ecclesiae dissipentur, prodigantur, vel alienentur; ab eo enim *Advocati* vocantur *Guardiani, Custodes, & Defensores Ecclesiarum*. Quamvis autem in toto corpore juris nulla reperitur definitio *Juris Advocatiae*, prout explicat jus distinctum à jure proprio Patroni (ut observat Martinus Magerus de Schönberg, de Advocatia armata c. 5. à v. 5.) ex dictis tamen n. 3055. constat, esse jura distincta, & subjecto separabilia. *Advocati*am porro, *sumptam in genere*, Magerus cit. n. 22. docet, esse jus, susceptos in clientelam, eorumque bona, contra vim, & injuriam, tam juris, quam facti, defendendi, sub annuo plerumque honorario, vel jure constitutum, vel conventionem, aliisve modis introductum.

3118 Ex hoc colliges 1. illud jus honorarium non esse de substantia juris clientelaris, seu *Juris Advocatiae*; cum simpliciter abesse possit, eo stante: 2. si non unicum, certè præcipuum *Advocati*æ actum, seu munus & finem esse, clientes suos, & eorum bona defendere, & protegere contra vim, & injuriam; Sic Magerus cit. n. 53. Cum autem dicitur, *Advocati* esse, suos defendere contra vim juris & facti, hoc non intelligitur de vi, quam infert Magistratus. Nam, vim à Magistratu illatam, propulsare, legibus prohibitum est, si careat injuria. Colliges 3. *Advocato* Ecclesiae, qui non est simul Patronus, non competere jus præsentandi ad Ecclesiam vacantem, cuius est *Advocatus*; cum præsentare sit

actus proprius alterius juris; & Patrono (qui non est simul *Advocatus*) non competere illud jus Ecclesiam defendendi, quo definitur jus *Advocati*æ.

Beckmannus in jure Statutario Styriae V. *Advocati*æ, hanc vocat *jurisdictionem civilem, Vogteicam circa Ecclesiam, ejusque bona rectè observanda*, subditos bene gubernandos, & defendendos contra aliorum invasiones, injurias, & violentiam. Deinde V. *Vogteia* dicit, jus *Vogteicum*, seu *Advocati*æ suam originem sumpsisse ab eo, quòd tam Ecclesiastici, quam Laici Domini terrestres, tempore belli, vel aliarum difficultatum, subditos suos aliis potentioribus in protectionem, vel perpetuò, vel ad tempus, reservatà sibi jurisdictione territoriali (vulgo *Grund-Obrigkeit*) liberè subjecerint. *Advocati*am temporalem vocat *precarium* (*Bett-Vogtey*) & dicit esse ad libitum clientis revocabilem: aliam *hereditariam*, quæ perpetua est, & ad hæredes transit, & vocari solet clientelare jus. Illa communiter facta est, ob varias belli calamitates; ista verò, nata est, cum Dominus fundi, seu terrestris suos subditos in perpetuum, protectionis gratià, liberè subjecit, vel fundando Ecclesiam, ei aliquos subditos assignavit, reservatà sibi tamen jurisdictione in illos. Hoc postremum non habet locum, nisi hæc reservatio facta sit cum consensu Superioris Ecclesiastici, ut constat ex dictis; Sed, quæ circa istam Beckmanni doctrinam ex vero tenenda sint quoad Ecclesiarum *Advocatos*, dicemus à n. 3137.

§. I.

*De diversis Speciebus Advocatiæ.*

**M**ultiplices *Advocati*æ species enumerat Magerus cit. c. 4. à n. 2. Sed omisissis pluribus, quarum notitia hic necessaria non est, not. 1. ratione causæ efficientis aliam esse *legalem*, quam *Advocatus* habet ab ipsa lege, vel Canone; qualis est illa, quæ competit ei ex causâ fundationis, extructionis, vel dotationis Ecclesiae, ut dictum est; aliam *Conventionalem*, quæ partium libero, mutuoque consensu constituitur. 2. Aliam esse *mandatam* seu *delegatam*, quam quis exercet alieno nomine, & mandato; aliam, non *mandatam*, sed *propriam*, quam quis exer-